

Jan van der Kooi & Aaltje Sinia.

Vonnis van 24 Januari 1895. Kantonrechter: Mr. P. de Josselin de Jong. Op den 26 April van het vorige jaar overleed de arbeider J. L. H., te Bellingeweer, onder omstandig*) Dit Reglement is met de Instructie voor de Plaatselijke Commandanten en Plaats-Majoor, herdrukt ingevolge aanschrijving van het Departement van Oorlog d.d. 18 Nov. 1893 en te 's-Gravenhage in 1894 bij de Gebrs. van Cleef uitgegeven heden, die deden vermoeden, dat zijn dood was een gevolg van vergiftiging. Uit het gerechtelijk onderzoek bleek, dat op den 21 April aan hem bij vergissing door A. Sinia, huisvrouw van J. van der Kooi, was toegediend een glaasje „luizewater”, terwijl deze vrouw in de meening verkeerde, dat zij den arbeider een borrel bitter genever schonk. De Officier van Justitie te Leeuwarden vond geen termen aanwezig om eene strafvervolgning tegen de vrouw in te stellen, maar zond de stukken op naar den Ambtenaar van het O. M. bij de Kantongerechten in het arrondissement Leeuwarden, teneinde den bij het voorloopig onderzoek aan den dag gekomen verkoper van het luizewater strafrechtelijk te vervolgen. Door de politie waren in beslag genomen : 1. ten huize van Rense de Graaf, een klein fleschje gevuld met eenig vocht; 2. ten huize van Jan van der Kooi, een zwarte flesch met eenig vocht gevuld; 3. ten huize van Jan van den Berg, eveneens een zwarte flesch met eenig vocht. Bij een voorloopig onderzoek bleek, dat het vocht, zich bevindende in die flesschen, bevatte rattekruid. Dientengevolge stond den 1 November jl. de beklagde terecht ter zake: „dat hij, niet zijnde apothe„ker of deskundige tot het afleveren van geneesmid„delen bevoegd, in den loop van het jaar 1894 te „Wie, gemeente Westdongeradeel, een flesch met „luizewater”, bevattende acidum arsenicosum in eene „hoeveelheid van minder dan 150 gram, heeft verkocht: 1 o. „aan Jan Hedzers van der Kooi, landbouwer, wonende „te Wie, voor de som van vijftig cent en 2o. aan „Boukje van der Velde, echtgenoot van Rense de „Graaf, wonende te Wie, voor de som van twaalf „cent.” Nadat eenige getuigen door den Kantonrechter waren gehoord, die het feitelijke van de dagvaarding bevestigden, benoemde de Kantonrechter ex art. 212 Wb. v. Sv. tot deskundigen: „ 1. den heer K. D. Baas, apotheker-scheikundige „te Dokkum; 2. den heer K. Gorter, assistent voor „de pharmacie aan de universiteit te Groningen, met „bevel, dat door deze heeren, na in zijne handen den „vereischten eed te hebben afgelegd, de inhoud van „genoemde flesschen zal worden onderzocht, van welk „onderzoek zij schriftelijk een verslag zullen uitbrengen.” Op de zitting van den 10 Januari jl. brachten deze heeren deskundigen hun verslag uit, waarvan de dubbele conclusie luidde: A. lo. dat het in zijne verbindingen zeer vergiftige metaal arsenicum in alle drie vochten aanwezig was; 2o. dat het in flesch I uitsluitend voorkwam als arsenikzuur (acidum arsenicicum As_2O_5), in flesch II en III als arsenigzuur (acidum arsenicosum As_2O_3) naast arsenikzuur. B. dat in al het aanwezig vocht van flesch I 0.565 gr. arsenikzuur, in al het aanwezig vocht van flesch II 1.255 gr. arsenigzuur, in al het aanwezig vocht van flesch III 3.494 gr. arsenigzuur zich bevond, terwijl de drie flesschen, indien ze tot den rand gevuld waren met hetzelfde vocht, zouden bevatten: flesch I. 1.091 gram arsenikzuur, „ II. 9.261 „ arsenigzuur, „ III. 7.632 „ De beklagde gaf op de zitting te zijner verdediging te kennen, dat hij omstreeks den tijd in de dagvaarding aangegeven, voor geld heeft verkocht flesschen gevuld met luizewater aan J. v. d. Kooi en Rense de Graaf; dat hij de hem in judicio vertoonde flesschen erkent als van hem afkomstig; dat hij het luizewater kreeg van Douwe Dam te Kollumerpomp ; dat op een dier flesschen stond „Barcelona-brandewijn”; dat hij het

kleine hem vertoonde fleschje met het opschrift: „hoofd-eau de cologne” publiek in den handel had, en een soortgelijk had geleverd aan Rense de Graaf; dat de flesschen door hem indertijd aan Van der Kooi en Rense de Graaf vol geleverd waren; dat de flesch, die bij hem in zijne woning in beslag genomen was, niet meer vol was geweest; dat hij geen apotheker noch deskundige tot het afleveren van geneesmiddelen is; dat hij niet wist, dat in het luizewater zich rattekruid bevond; dat hij meer uit vriendschap, dan als koopman de flesschen aan bedoelde personen heeft verkocht; dat hij de door den rechter vertoonde flesch, waaraan is gebonden een etiquet (enz.), erkent als bij hem in beslag genomen. De Ambtenaar van het O. M. requireerde: dat de beklaagde zal worden schuldig verklaard aan „het niet als apotheker of deskundige tot het afleveren van geneesmiddelen bevoegd, een geneesmiddel door den Minister van Binnenlandsche Zaken, eene commissie van deskundigen gehoord, aangewezen, verkoopen beneden de hoeveelheid daarbij voor dat middel bepaald, tweemaal gepleegd, en mitsdien op grond van artt. 30 en 31 der Wet van 1 Juni 1865 (Stbl. 61), in verband met het besluit van den M. v. B. Z. van 15 October 1889, .23 Swb., 214, 215 en 253 W. v. Sv., zal worden veroordeeld tot twee geldboeten van f50, bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den dag, waarop de uitspraak kan worden tenuitvoergelegd, iedere boete te vervangen door hechtenis van 4 dagen en in de kosten, uitvoerbaar bij lijfswang.” Db Kantonrechter wees het volgende vonnis: Post alia: O., dat wij ons met de conclusiën der deskundigen vereenigen, overnemende de door deskundigen aangegeven gronden — en deze tot de onze makende; O., dat de deskundigen nader ons te kennen hebben gegeven: dat op de door den M. v. B. Z. uitgegeven lijst C. acidum arsenicum niet voorkomt; dat zij ook niet weten, dat dit als geneesmiddel wordt gebruikt; dat wetenschappelijk streng onderscheid wordt gemaakt tusschen acidum arsenicosum $As_2 O_3$ en acidum arsenicum $As_2 O_5$; O., dat de deskundige Gorter nog te kennen gaf, dat volgens zijn oordeel blijkbaar het de bedoeling van den M. v. B. Z. is geweest onder dat acidum arsenicosum ook te brengen het acidum arsenicum, alhoewel dit laatste zuur niet nominatim in de lijst C. is opgenoemd, omdat in de considerans van het besluit wordt gelezen: „met dien verstande dat dit verbod ook betrekking heeft op als geneesmiddelen verkochte mengsels, oplossingen, aftreksels en andere bereidingen met behulp van een of meer op de lijst genoemde middelen enz.”; dat z. i. dan ook arsenikzuur is eene bereiding van arsenigzuur; O., dat wij ons met de door dien deskundige gegeven interpretatie van het besluit van den M. v. B. Z., houdende nadere uitlegging van artt. 7 en 30 der Wet van 1 Juni 1865 (Stbl. 61), niet kunnen vereenigen; O., dat wij van het standpunt uitgaande, dat in de wetenschap streng van elkaar worden onderscheiden van de eene zijde chemische en van de andere zijde pharmaceutische bereidingen, van oordeel zijn: dat de M. v. B. Z. in het betrokken besluit, voortvloeiende uit een wet, regelende de uitoefening der artsnijbereidkunst, onder het woord „bereidingen” niet heeft bedoeld een zoodanige bereiding met behulp van een of meer der op de lijst genoemde middelen, waaruit ontstaat een nieuw zuur, dat in de scheikunde onder een afzonderlijken naam is bekend, maar dat wij eerder aannemen, dat de Minister voor oogen heeft gehad mengsels, oplossingen, aftreksels en andere bereidingen, waarvan o. a. ook in deze procedure sprake is (te weten: luizewater, hoofd-eau de cologne), dus zulke, waarin zich het opgenoemde geneesmiddel bevindt, vermengd met andere bestanddeelen, welke mengsels of bereidingen in de chemische wetenschap niet op zich zelf weer een met name bekende stof oplevert; O., dat deze onze opvatting ook in het besluit steun vindt, wanneer men de considerans uit een grammatikaal oogpunt beziet, omdat het woord „andere” hier een beperking der bereidingen aanduidt, zoodat,

wanneer de steller van dat besluit alle mogelijke bereidingen onder het bereik van het besluit had willen doen vallen, hij óf niet nominatim eerst eenige bereidingen had moeten opnemen, óf uitdrukkelijk in eens had moeten neerschrijven alle bereidingen ; O., dat de ruimere door den deskundige Gorter gegeven interpretatie van „andere bereidingen” naar ons oordeel tot de ongerijmdheid zoude kunnen leiden, dat men iemand o. a. zou kunnen vervolgen, wanneer hij, als niet zijnde apotheker enz., bij eene kleine hoeveelheid keukenzout (NaCl) verkocht en zulks omdat men NaCl langs chemischen weg kan bereiden uit sublimaat op lijst C. voorkomende als chloretum hydrargyricum (HgCl₂) in verbinding met soda (Na₂ CO₃), immers HgCl₂ -f- Na, CO₃ = HgO -f 2 NaCl 4- CO₂, hetwelk zeer zeker niet in de bedoeling noch van den wetgever, noch van den M. v. B. Z. heeft gelegen ; O., dat dus niet wettig is bewezen, dat in flesch I (de aan R. de Graaf verkochte en bij hem in beslag genomen flesch) zich heeft bevonden acidum arsenicosum; O., dat derhalve de beklaagde op dit punt behoort te worden vrijgesproken; O., dat daarentegen wel wettig en overtuigend is bewezen: dat in flesch II (bij J. v. d. Kooi in beslag genomen), zich bevonden heeft acidum arsenicosum (As₂ O₃) en wel op zijn hoogst in eene hoeveelheid van 9.261 gram, terwijl in meergenoemd besluit is bepaald, dat behalve door apothekers c. s. dit geneesmiddel niet mag verkocht worden beneden de hoeveelheid van 150 gram; O., dat ingevolge art. 30 der wet op de artsenijsbereidkunst, hij, die eenig geneesmiddel verkoopt, strafbaar is, al mocht deze het geneesmiddel hebben verkocht zonder eenig geneeskundig doel (zie P. v. J. 1894 no. 98); O. dat, nu wettig en overtuigend is bewezen, dat beklaagde geld heeft aangenomen voor de levering van het luizewater, ook moet worden aangenomen, dat hij niet uit vriendschap het water aan J. v. d. Kooi heeft geleverd, maar wel degelijk dit aan hem heeft verkocht ; O., dat het bewijs aldus is geleverd door de gerechtelijke bekentenis van den beklaagde in verband met de ambtseedige verklaring van den inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht voor de provinciën Friesland en Groningen, welke bekentenis wordt gestaafd zoowel door de aanwijzingen, voortvloeiende uit de verklaringen van de 1e, 2e en 3e getuige, als door de aanwijzing, voortvloeiende uit het feit, dat in de flesch III, in beslag genomen ten huize van beklaagde, in verboden hoeveelheid zich bevond acidum arsenicosum , terwijl de beklaagde zelf verklaard heeft luizewater, als toen bij hem in beslag genomen, te hebben verkocht aan Jan Hedzers van der Kooi; dat derhalve het den beklaagde ten laste gelegde le feit en diens schuld daaraan wettig en overtuigend zijn bewezen; dat dit als bewezen aangenomen feit behoort te worden gequalificeerd: „het zonder te zijn apotheker of geneeskundige tot het afleveren van geneesmiddelen bevoegd — verkoopen van geneesmiddelen, door den M. v. B. Z., eene commissie van deskundigen gehoord, aangewezen, beneden de hoeveelheid daarbij voor elk dier middelen bepaald”; Gezien artt. 30 en 31 der wet van 1 Juni 1865, (Stbl. 6 1), de resolutie van den M. v. B. Z. van 15 October 1889 en de daarbij behoorende lijst C., artt. 23 en 56 Swb., artt. 10 no. 19 en 11 der wet van 15 April 1886 (Stbl. 64), artt. 214, 215, 216, 219, 221, 222, 253 W. v. Sv.; Rechtdoende; Veroordeelen den schuldigverklarde tot een geldboete van f25; Bepalen, dat de boete bij gebreke van betaling binnen 2 maanden na den dag, waarop dit vonnis kan worden ten uitvoer gelegd, zal worden vervangen door hechtenis van 10 dagen ; Verwijzen den veroordeelde voor ' / □ in de kosten van het geding, de andere helft te dragen door den Staat; Verklaren de veroordeeling in de kosten uitvoerbaar bij lijfswang den duur van 5 dagen niet te boven gaande; Spreken den beklaagde van het meer te laste gelegde vrij. Het paleis van justitie.